

Geïntegreerde Landbouw

CURRICULUM

EXPERT OP HET GEBIED VAN GEÏNTEGREERDE LANDBOUW EN PLATTELANDSONTWIKKELING

Geïntegreerde Landbouw

CURRICULUM

EXPERT OP HET GEBIED VAN GEÏNTEGREERDE LANDBOUW EN
PLATTELANDSONTWIKKELING

INHOUDSOPGAVE

UITGANGSPUNT	3
BASISFACTOREN	3
HET LEIDENDE ACHTERGRONDIDEE: EEN ZORGLANDBOUWORGANISME	4
SOCIALE EN ECOLOGISCHE ONDERWERPEN	5
INTEGRATIE	6
CURRICULUM	6
DOELSTELLINGEN VAN DE OPLEIDING EN HET CURRICULUM	7
DRIE CURRICULAIRE COMPONENTEN	8
DE "SPIRAAL" ALS EEN CURRICULAIR CONCEPT	8
OMSCHRIJVING VAN DE 4 CURRICULUMNIVEAUS	9
METHODOLOGIE	11
MODULAIRE VORM VAN HET CURRICULUM	12
INSCHRIJVING	13
ERKENNING OVEREENKOMSTIG DQR – EQF – ISCED	13
LEER- EN OPLEIDINGSPROCES	13
BEGELEIDENDE ACTIVITEITEN BIJ DE VERDERE ONTWIKKELING VAN HET CURRICULUM	15
STRUCTUUROVERZICHT	16
INCLUFAR CURRICULUM – INHOUDSOPGAVE	17
SPECIFIEKE VAKKEN	21
AFDRUK	23

UITGANGSPUNT

Aan de “Expert op het gebied van geïntegreerde landbouw” liggen verschillende beroepen op het plattelandsgebied ten grondslag zoals landbouw, tuinbouw, gezondheidszorg, handwerken en kunst. Door deelname aan deze cursus krijgt men de nodige expertise in het ondersteunen van mensen met speciale behoeften, of ze nu in hun eigen appartement wonen of in een andere open situatie of op een bepaalde manier begeleid wonen.

De expert kan deze mensen bijstaan door samen een ondersteunende omgeving te creëren alsook de noodzakelijke voorwaarden voor het leven met respect en waardigheid in hun woon- en werksituaties en hun sociale omgeving. De expert en hun cliënt(en) zullen daarom samen een geïndividualiseerde vorm en praktijk van integratie ontwikkelen in overeenstemming met de VN-verdrag van 2006 inzake de rechten van personen met een beperking.

Een essentiële grondslag van het curriculum en het werk van deze expert is de ervaring met agrarische “werk- en woongemeenschappen”: één van de officieel erkende methoden van interactie met mensen met speciale behoeften, niet als een thuis maar als een echte werk- en woonsituatie. Deze vorm van integratie bestond al lang voordat hier vraag naar was vanuit de maatschappij. Eén van de belangrijkste basisprincipes is het kijken naar de kwaliteiten en sterke punten van de medewerkers in een dergelijke gemeenschap in plaats van naar de zwakten (zie C. Stamm, 2011). Die houding waarbij men met een collegiale houding kijkt naar medewerkers in plaats van met een diagnostische houding is ongebruikelijk en vergt de nodige opleiding. Deze houding vormt de achtergrond van het concept Sociale Therapie dat is omschreven in de “Village Lectures” (“Dorpslezingen”) door Karl Koenig, de bedenker van het concept Camphill Gemeenschap dat sinds het ontstaan ervan in 1939 over de gehele wereld zijn intrede heeft gedaan.

BASISFACTOREN

Dit beroep steunt op twee belangrijke pijlers:

1. Holistische land- en tuinbouw gericht op de ondersteuning van voeding in bredere zin.

Waardecreatie niet door de efficiëntie van de processen te verhogen maar door inachtneming van het effect van menselijke arbeid

- » op de gezondheid van bodem, het landschap en de natuur
- » op het welzijn van de daar werkzame mensen en
- » en op cliënten die niet simpelweg geld en goederen uitwisselen, maar belang hechten aan een vorm van landbouw die culturele waarden integreert (zie Manfred Klett, 2003).

Dit is een aspect van “ecologische integratie”, die de idee van integratie doortrekt van de mens naar de natuur. Dit aspect vormt één van de kernthema's van het opleidingsproces.

HET LEIDENDE ACHTERGRONDIDEE: EEN ZORG-LANDBOUWORGANISME

Ook al is dit curriculum geen opleiding voor landbouwers en tuinders omdat de deelnemers – in overeenstemming met de inschrijfvoorwaarden – arriveren als opgeleide boeren, tuinders of handwerkexperts, vormt het idee van landbouw en het feitelijke landbouworganisme waarin de meeste deelnemers reeds werkzaam zijn toch een essentiële basis waarop al het geïntegreerde werk plaatsvindt en dat verrijkt dient te worden met aanzienlijke kennis van de menselijke en sociale omstandigheden. Hier richt het curriculum zich met name op.

Het concept van een landbouworganisme zal hier daarom slechts in het kort worden geschetst:

Bezien vanuit het gezichtspunt van het archetype van holistische landbouw en met name vanuit een biodynamisch of biologisch perspectief – hetgeen aansluit bij de leefwereld van de meeste partners die betrokken zijn bij het IN-CLUFAR-project – is een boerderij meer dan land, dieren, machines en gebouwen. Een boerderij omvat ook de specifieke plek, het weer en de verbinding met de jaarcyclus en met de astronomische verbanden van de zon, de maan en de dierenriem; en met name met de mensen die er werken en wonen alsook met de direct of wijdere omgeving. Dit bijzondere gezichtspunt heeft niet alleen invloed op de wijze van omgaan met de grond, het landschap en de dieren, maar ook op de samenwerking van de mensen die er wonen en werken, het beheer van de nodige financiën, de relatie tot cliënten en het concept van de speciale taak van een boerderijorganisme. De idee van integratie van mensen met allerlei vaardigheden en allerlei speciale behoeften in deze lange keten van toegevoegde waarde is daarom alleen maar logisch op een bepaalde manier en benadrukt ook wat in de gewone zakenwereld bekend staat als een win-win-situatie, alhoewel daar hier natuurlijk in veel bredere zin sprake van is.

Het concept van een “landbouworganisme” en dit geval een “zorglandbouworganisme” is daarom cruciaal en een essentiële visie; niet als een doel dat reeds bereikt is, maar als een proces dat voortdurend verandert wat betreft mensen, grond en weersomstandigheden, regionale en mondiale maatschappelijke en politieke omstandigheden, etc.

Dit archetype of idee kan zich manifesteren in verschillende leefsituaties. Sommige mensen brengen hun hele leven lang door in een bepaalde familievorm, anderen wonen alleen in een appartement of met collega's of vrienden in een bepaalde gemeenschap en weer anderen wonen ergens in een nabijgelegen stad of dorp en verschijnen alleen voor het werk en gezamenlijke culturele activiteiten.

2. Holistisch sociaal werk

Mensen met dit gezichtspunt beschouwen de cliënten vanuit een spiritueel perspectief; niet als mensen met een beperking maar als mensen die hun persoonlijkheid niet helemaal op dezelfde manier kunnen uitdrukken als mensen zonder beperking dat kunnen vanwege hun specifieke lichamelijke of intellectuele beperkingen. Het is de taak van de expert om de gehele persoon te respecteren en de persoon zoveel mogelijk helpen te realiseren binnen het kader van de mogelijkheden. De expert kijkt daarom naar mensen vanuit het oogpunt van hun mogelijkheden in plaats van hun tekortkomingen. Tevens wordt het concept “salutogenese” in praktijk gebracht overeenkomstig het kernelement “ervaring van samenhang” van A. Antonovsky met de drie componenten begrijpelijkheid, beheersbaarheid en zinvolheid):

- **Begrijpelijkheid:** een geloof dat zaken gebeuren in een ordelijke en voorspelbare wijze en een gevoel dat je gebeurtenissen in je leven kunt begrijpen en redelijkerwijs kunt voorspellen wat er in de toekomst zal gebeuren.
- **Beheersbaarheid:** een geloof dat je de nodige vaardigheden, het vermogen, de ondersteuning, de hulp of de middelen hebt om voor zaken te zorgen en dat zaken beheersbaar zijn en binnen je controle liggen.
- **Zingeving:** een geloof dat zaken in het leven interessant zijn en een bron van tevredenheid vormen, dat zaken echt de moeite waard zijn en dat er een goede reden of een doel is om je te bekommeren over wat er gebeurt.”

Het is erg belangrijk om ervoor te zorgen dat alle mensen die betrokken zijn bij het opbouwen van dit zorglandbouworganisme deze ervaring van samenhang zowel actief als passief kunnen uitleven in hun dagelijks leven en werk. De vereiste van geïntegreerde landbouw om een gezonde, helende en sociale omgeving te scheppen en te behouden kan op een bepaalde manier worden “gemeten” door deze factoren te gebruiken als indicatoren van goed functioneren.

SOCIALE EN ECOLOGISCHE ONDERWERPEN

Dit curriculum richt zich niet alleen op onderwerpen uit de landbouw en tuinbouw maar ook op sociale kwesties. De capaciteiten en vaardigheden zullen in een agrarische en ecologische omgeving in praktijk worden gebracht. Ongeveer 50 jaar geleden stonden met name biodynamische boerderijen aan de basis van dit werk. De zeer bewuste wijze waarop ze omgaan met de bodem, planten, dieren, bemesting, het weer, voeding, eigendom, methoden en materiaal, geld, kapitaal etc. als onderdeel van de gehele kosmos kan dan ook worden overgenomen als benadering en methodologisch model voor het kijken naar sociale verschijnselen en processen. Vandaag de dag vormen teelt en landbouw het enige medium voor integrerende arbeid. Het gehele scala aan professioneel handwerk en sociaal, artistiek en cultureel werk in de agrarische omgeving - dat zelfs culturele en religieuze activiteiten omvat - vormt een groot aanbod aan mogelijkheden binnen de reikwijdte van de opdracht van de expert om een goede levenskwaliteit voor cliënten te vinden, te creëren en te ondersteunen.

ECO-SOCIALE INTEGRATIE

Dit vormt waarschijnlijk het meest ongebruikelijke gezichtspunt omdat het inhoudt dat de mens en de natuur een echte band en een echte dialoog kunnen aangaan. Het gaat er tevens van uit dat de omgang met de natuur niet alleen ten voordele van de mens is, maar ook van de natuur zelf.

Er is al bewijs op dit gebied dat aantoont dat communicatie tussen mensen en de natuur, hun relatie tot dieren, het zich bezighouden met levensprocessen van zaaien tot oogsten, het voorbereiden van de grond voor het planten – dat dit alles een positieve en helende invloed op beide heeft en een ervaring van samenhang geeft.

Het landschap is veel meer door menselijke activiteiten gevormd dan we geneigd zijn te denken. Actieve zorg voor bomen, weilanden, dieren en zelfs in het wild levende planten en dieren vormt al eeuwen onderdeel van de landelijke cultuur. In de standaard landbouwpraktijk van vandaag de dag zijn dieren, planten en de grond gereduceerd tot productieve componenten van het boerderijsysteem. Zelfs in de Zorglandbouw is er een neiging om planten en dieren louter te waarderen als een “hulpmiddel” voor therapeutische doeleinden, waarbij de natuur wordt uitgebuit voor het menselijke welzijn en het landschap wordt gereduceerd tot een omgeving die gezonde omstandigheden schept voor de betrokken mensen.

Geïntegreerde Landbouw heeft echter het potentieel om de werkingssfeer uit te breiden en actieve zorg voor de natuur en het landschap in het concept te integreren. Dit vereist een verandering van waarden – het respecteren van de natuur en het landschap niet als een “gegeven” maar als iets dat actief en continu wacht op menselijke zorg en toewijding. Actieve zorg en ontwikkeling dienen daarom onderdeel te vormen van de menselijke taak en het menselijke bewustzijn vandaag de dag: ook met deze kant van de natuur dient omgegaan te worden als een gebied waarin het de taak van mensen is om het ontwikkelen, net als de planten, dieren en mensen die erin vertoeven ontwikkeld moeten worden (op dit aspect is de aandacht gevestigd door Dr. N. Remer, niet gepubliceerde mededelingen, c.a.1980).

Zie ook Andreas Suchantke, „Zum Sehen geboren - Wege zu einem vertieften Natur- und Kulturverständnis“, Stuttgart 2008). Met een actieve perceptie van dieren, planten en de grond kan het huidige menselijke bewustzijn een verandering van waarden bewerkstelligen. Oefeningen in landschapsperceptie kunnen leiden tot een nieuwe houding ten opzichte van de invloed van mensen op landschapsontwikkeling; dit leidt weer tot specifieke acties zoals een nieuwe wijze van integratie van heggen in het boerderijorganisme. Zoals elke opleiding dient ook dit curriculum te leiden van kennis tot toegewijde activiteit (zie R. Steiner, *The Philosophy of Freedom* (Ned: ‘De Filosofie van Vrijheid’), hoofdstuk 9, 1964). Om een voorbeeld te noemen: tegenwoordig zijn heggen voornamelijk gereduceerd tot hun ecologische “functies” zoals het voorkomen van winderosie of de vorming van een biotoop voor in het wild leven dieren en planten; daarnaast kunnen ze echter worden geïntegreerd in de levenscyclus van de boerderij door het “oogsten” van takken als veevoeder of bessen voor jamproductie. Dit kan op een dusdanige wijze worden gedaan dat er zelfs nog meer voordeel ontstaat voor in het wild levende planten en dieren. Zorgboerderijen zijn met name geschikt voor dergelijke maatregelen omdat er meer helpende handen voor handen zijn. Echter dit type activiteiten zullen alleen onderdeel uitmaken van het boerderijconcept indien er iemand is die dit als iets belangrijks beschouwt. Oefeningen in perceptie van natuur en landschap zullen daarom een integraal onderdeel vormen van het INCLUFAR-curriculum (zie van Elsen & Schuler 2008, van Elsen 2008).

Dit onderzoeksveld bevindt zich nog in de beginfase en kan zeer interessante nieuwe perspectieven bieden. Het curriculum zal hier niet in detail op ingaan maar zal de zintuigen aanscherpen en een perceptie van deze fenomenen doen ontwakken. Dit kan een houding van “toegewijde verwondering” (E. Wroblowski) helpen doen ontstaan.

INTEGRATIE

Wanneer we kijken naar INTEGRATIE, dan denken we aan het VN-verdrag van 2006 inzake de Rechten van Personen met een Beperking als een wereldwijd structureel en juridisch kader voor alle activiteiten met en voor mensen met speciale behoeften als leden van de samenleving als geheel. Aan de andere kant zijn we ons bewust dat dit een zeer grote kwestie is die niet valt op te lossen door b.v. alle kinderen naar dezelfde school te sturen of het sluiten van speciale faciliteiten voor mensen met speciale behoeften. Er heeft zich een heuse paradigmaverschuiving voorgedaan: vóór het VN-verdrag was het gebruikelijk om goede niches te vinden om plaats te bieden aan mensen met beperkingen. Sinds de bekrachtiging van het Verdrag dienen verenigingen, overheden en particulieren mensen met speciale behoeften te beschouwen als leden van de maatschappij met gelijke rechten en plichten. De maatschappij moet eerst een houding van openheid en een volledig ander perspectief ontwikkelen: het is niet langer een kwestie van goede wil of edelmoe-digheid wanneer we mensen met speciale behoeften toestaan om hun leven te leiden zoals zij dat willen, zelfs als ze niet op een gewone manier kunnen spreken of communiceren.

We treffen bestaande vormen van integratie aan, zoals die van het gezamenlijk wonen en werken zoals dat gebeurt op de boerderijen van onze INCLUFAR-projectpartners. Het is zonneklaar voor ons dat de ontwikkeling van een geïntegreerde gemeenschap en het in de praktijk brengen van integratie als principe van gemeenschapswonen een erg lange tijd in beslag nemen en dat dit een project is dat generaties zal overspannen. De bestaande vormen kunnen worden gebruikt als uitgangspunten. Dit is de idee waarop deze opleiding is gebaseerd.

CURRICULUM

Het INCLUFAR curriculum is gebaseerd op FAMIT (“Fachkraft für Milieubildung und Teilhabe” (Ned: “Expert op het gebied van Milieu-onderwijs en Participatie”)) en het BALTIC SEMINAR CURRICULUM dat enkele jaren geleden in het leven is geroepen in respectievelijk Duitsland en de Baltische staten (Noorwegen, Finland, Estland, Zweden, Denemarken en Rusland). FAMIT heeft erkenning gekregen omdat het is bevorderd tot “Expert op het gebied van sociaal werk in organisaties voor mensen met speciale behoeften” op grond van de wetgeving van de Duitse deelstaat Sleeswijk-Holstein.

De inhoud van het INCLUFAR curriculum is samengesteld door zorgboerderijen op basis van de dagelijkse ervaringen met sociaal werk op deze boerderijen waarbij specifiek gekeken is naar de opleidingsbehoeften van toekomstige experts ten aanzien van integratie. De opleiding zal worden gegeven in een innovatieve onderwijsstructuur die we het “spiraalvormig curriculum” noemen. Gedurende de driejarige cursus (zie onder) is de inhoud op verschillende niveaus gestructureerd. De inhoud bevat antropologische, psychologische, medische en gezondheidszorgcomponenten maar ook onderwerpen ten aanzien van organisatie, management en kwaliteitsgarantie. Al deze onderwerpen zijn te allen tijde afgestemd met de actuele overeenkomstige wetenschap en op de daadwerkelijke behoeften van het doelsysteem, te weten de sociale, ecologische en economische omstandigheden van het landelijk gebied en het maatschappelijk systeem van het betreffende land. Geheel in de geest van het curriculum wordt de vergaring van kennis aangevuld met de ontwikkeling van competenties.

Wanneer we kijken naar het curriculum, dan zijn er verschillende gebieden en niveaus om in gedachten te houden:

- » De geschreven curriculumtekst bevat de vermelde opleidingsdoelen alsook een overzicht van de desbetreffende materie.
- » De speciale volgorde van de vakken en de manier waarop ze worden gepresenteerd in gedrukte vorm volgens een “spiraalvorm”, waarbij een specifiek vak in verschillende fasen van de opleiding terugkomt met meer diepgang en verbreding.

- » Het feitelijke proces tussen de lerende en onderwijzende personen. Dit hangt enerzijds af van de ervaring en keuze van de docent – die moet overigens vrij zijn in de keuze van de materie en methoden bij het voldoen aan de eisen van het curriculum – maar aan de andere kant hangt dit af van de individuele leerlingen die de docent tegenkomt in de feitelijke situatie in de cursus. Beide partners zijn volwassen maar hebben verschillende achtergronden, dus zijn ze op een bepaalde manier verantwoordelijk voor hun gezamenlijke proces. Het leer- en onderwijsproces is daarom afgestemd op de individuele leer- en onderwijsbehoeften van iedere deelnemer met betrekking tot leeftijd, ervaring, geslacht, opleiding en in het bijzonder met betrekking tot hun persoonlijke vragen en studie-eisen bij de start van deze nieuwe levensfase. Dit proces speelt zich af tegen de achtergrond van het Inclufar-curriculum dat een en ander een specifieke richting geeft doch deelnemers niet op geforceerde probeert in te passen in een abstract, van tevoren vastgesteld systeem.
- » De eisen van de onderwijssystemen in Europa en met name in de verschillende partnerlanden waarin het curriculum zal worden toegepast teneinde erkenning te krijgen als curriculum dat opleidt tot expert.

Dit curriculum dient daarom te voldoen aan al deze niveaus om tegemoet te komen aan de eisen van de verschillende individuele leerlingen en docenten en hun huidige situatie alsook aan de eisen inzake de meer formele aspecten van de opbouw van het curriculum en erkenningseisen, b.v. voldoen aan de vereiste hoeveelheid onderwijsuren en de heldere relatie tussen de inhoud en de huidige stand van zaken in de relevante wetenschappen.

DOELSTELLINGEN VAN DE OPLEIDING EN HET CURRICULUM

Deze opleiding heeft als doel om geplande en systematische ondersteuning te bieden bij het in staat stellen van mensen met speciale behoeften om deel te nemen aan de maatschappij. Er is geschoold personeel nodig om deze ondersteuning te kunnen bieden in de meest geïndividualiseerde vorm die mogelijk is. Dit wordt gerealiseerd aan de hand van de ontwikkeling van een omgeving – milieu – waarin het karakter van ieder individu wordt erkend alsook de mogelijkheden voor verdere ontwikkeling. Hier betekent milieu niet alleen het ontwerp van de fysieke en ruimtelijke omgeving, maar ook een betrokken en actieve mentale houding en open staan voor een reeks aan individuele en sociale mogelijkheden. Deze openheid houdt in het rekening houden met de bestaande lichamelijke en emotionele „lasten“. Niet om deze in stand te houden maar als basis voor verdere ontwikkeling. De expert zelf ontwikkelt een specifieke houding van aandacht hebben die gericht is op de mogelijkheden en beperkingen van mensen met een beperking. De ontwikkeling van deze houding van aandacht gaat hand in hand met de reis door de spiraalvormige structuur van het curriculum, door een degelijke en doorlopende opleiding die wordt gegeven door docenten die met hen werken. Dit vindt zoveel mogelijk plaats in aanwezigheid van mensen met beperkingen.

Het werk van deze expert is bedoeld ter ondersteuning in brede zin van mensen met een beperking in hun dagelijks leven en werk.

Hoewel curatief onderwijs en re-integratiewerk belangrijke aspecten zijn van deze professionele activiteit, ligt hier niet de nadruk op. Het is belangrijk om in gedachten te houden dat de doelgroep van de expert niet ziek is en dat deze mensen geen patiënten zijn! Ze leven alleen permanent met hun handicap. Daarom biedt de expert ondersteuning bij een “normaal” leven van deze mensen; ook al vormen specifieke leeractiviteiten en verdere opleiding hier mogelijk onderdeel van, zoals dat het geval is voor ieder mens. Dit curriculum bereidt studenten daarom voor op een type zorg dat er niet op gericht is om mensen “gezond” of “beter” te maken, maar om de kwaliteit van hun dagelijks leven te verbeteren.

Deze opleiding heeft daarom een holistische invalshoek; doch ook een invalshoek met aspecten die zich richten op tijd, ruimte en het benodigde materiaal alsook op spirituele, mentale en fysieke capaciteiten. De rol van de expert is het helpen creëren van milieus die leiden tot een geïntegreerde, salutogenetische en eco-sociale omgeving, met name in landelijke gebieden.

Toekomstige “Experts op het gebied van geïntegreerde landbouw en plattelandsontwikkeling” leren daarom vaardigheden aan ten behoeve van de ontwikkeling van dagelijkse levens- en werksituaties, individuele behoeften en sociale situaties, zodat een omgeving ontstaat die bevorderlijk is voor de algehele ontwikkeling van sterke punten. Een belangrijk onderdeel van het profiel van de expert wordt gevormd door de manier waarop hij of zij omgaat met fouten,

zwakke punten en problemen: het is zijn of haar taak om deze verschijnselen te bezien op een constructieve – saluto-genetische – manier (zie boven) en gebruik te maken van de mogelijkheden die ze bieden.

Een creatief, didactisch en methodologisch procesontwerp en oplettendheid zijn belangrijker dan traditionele pedagogische vaardigheden en kennis.

DRIE CURRICULAIRE COMPONENTEN

Het curriculum zelf is ontworpen om een balans te creëren tussen

- » de wetenschappelijk-cognitieve component,
- » de projectgerichte, actiegerichte inhoud en
- » de emotioneel-psychologische opleidingsinhoud

Kunsten

Er kunnen twee aspecten worden benoemd in het artistieke gedeelte van het curriculum:

1. Kunst als geïntegreerd onderdeel van het opleidingsproces van INCLUFAR heeft een zeer individueel karakter. Doordat het individu aan kunst deelneemt, komen er capaciteiten naar voren die niet zichtbaar zouden zijn geweest als er geen mogelijkheid zou zijn geweest om op te gaan in een intensief proces van artistieke activiteit.
2. Wetenschappelijk onderzoek naar het artistieke proces toont aan dat kunst een zeer succesvolle manier is om het bewustzijn en de perceptie van het individu te verbeteren en stelt de persoon die bij dit proces is betrokken in staat om zijn of haar sociale competenties te verbreden, alsmede competenties en vereiste eigenschappen op het gebied van beroepsbeoefening (zie BRATER, M. / BÜCHELE, U. / FÜCKE, F. / HERZ, G.: Künstlerisch Handeln. Die Förderung beruflicher Handlungsfähigkeit durch künstlerische Prozesse. Stuttgart 1989.). Dit toont aan dat een van de belangrijkste doelen van de INCLUFAR-opleiding – het bewustzijn van de situatie van het individu, van de persoonlijke capaciteiten en behoeften van het individu en van de connectie van het individu met de sociale en natuurlijke omgeving – zal worden bevorderd. De andere kant van dit proces is het zien van de natuur – planten, dieren, het weer, landschap etc. – als een serie ondersteunende en helende factoren die kunnen worden versterkt, ondersteund en verrijkt door intensief artistiek werk.

Gedurende de gehele opleiding worden er artistieke activiteiten uitgevoerd in de volgende gebieden:

- » schilderkunst
- » beeldhouwkunst
- » tekenen
- » spraakvorming
- » euritmie

Het is gebleken dat dit effectieve media zijn die kunnen worden ingezet in de opleiding en die het mogelijk maken om de meer cognitieve elementen te ervaren in een geïndividualiseerde en onmiddellijk waarneembare vorm.

DE “SPIRAAL” ALS EEN CURRICULAIR CONCEPT

Het curriculum is opgebouwd in een spiraalvorm en verwijst als zodanig naar een traditioneel curriculumprincipe dat meer stilstond bij de leeftijd en ontwikkeling van de leerling dan bij de snel veranderende behoeften en onderwijsseisen van de maatschappij, zoals dat gebruikelijk is voor curriculum-ontwikkelaars vandaag de dag.

Drie jaar lang bouwen de verschillende inhoudsgebieden op elkaar voort, niveau na niveau. Er zijn daarom verschillende niveaus waarin telkens de kernvakken van het eerste niveau opnieuw worden opgepakt en nog diepgaander worden

bestudeerd en ook worden gekoppeld aan nieuwe gezichtspunten. Dit geldt in het bijzonder voor de antropologische aspecten van de drie niveaus.

Dit klassieke curriculumprincipe vervult een integrerende rol omdat het de docenten en studenten in staat stelt om de inhoud zowel op grote schaal te zien als op het niveau van de dieper liggende verbanden. Het ondersteunt de leerling omdat deze zo kan zien wat de voorgaande en volgende leertaken zijn en op die manier op elk punt de huidige eigen positie in het leertraject kan bepalen.

Artistieke oefeningen zijn integrerende leeractiviteiten in alle componenten van dit curriculum.

SPIRAAL

- 1e niveau: Antropologie
- 2e niveau: Opbouwen van relaties
- 3e niveau: Leiden van het geïntegreerd dagelijks leven
- 4e niveau: Leiden van het geïntegreerd beroepsleven

Aanvullend begeleidend leerproces:

- » Economie
- » Recht
- » Kwaliteitsontwikkeling
- » Landbouw/Tuinbouw (wordt niet expliciet onderwezen maar wordt naar verwezen al naar gelang de achtergrond van de deelnemer – zie inhoudsopgave)

DOELSTELLINGEN

Elk niveau kent doelen in drie gebieden:

- » Kennis
- » Emotie
- » Actie

Ieder niveau bevat materialen die corresponderen met deze gebieden.

De gebieden economie, recht en kwaliteitsontwikkeling zijn in alle vier de curriculumniveaus geïntegreerd, maar ze zijn elk gericht op een bepaald niveau omdat dit duidelijker is voor de studenten:

In niveau 2: Kwaliteitsontwikkeling

In niveau 3: Recht

In niveau 4: Economie

(zie de omschrijving onder “Specifieke Vakken”)

OMSCHRIJVING VAN DE 4 CURRICULUMNIVEAUS

Niveau 1: Antropologie – Werken aan het beeld van de mens (150 uur)

Het bestuderen van het doel van de ontwikkeling van hoogst geïndividualiseerde woonvormen vereist een gedifferentieerde antropologie waarmee het mogelijk is om de persoonlijkheid van iedere individuele cliënt waar te nemen. Omdat de persoonlijkheid van de leerling ook onderdeel is van het antropologische leerproces, behelst dit niveau ook vraagstukken inzake biografie en het actief werken met biografie, analyse van bestaande zorgvormen, ondersteuning en onderhoud en ook komen kwesties aan de orde inzake gezondheid en ziekte in salutogenese, hetgeen zich richt op de gezonde in plaats van op de zieke persoon.

Niveau 2: Het opbouwen van relaties – Werken aan concepten voor ondersteuning en hulp (250 uur)

Dit niveau behandelt de pedagogie van volwassenen. Omdat dit werk ook een educatieve component heeft, is de volgende fase in deze ontwikkelingsspiraal een intensieve studie van pedagogische kwesties. Sommige eerder behandelde basale educatieve en ontwikkelingsvakken alsook biografische en medische vakken komen terug maar zijn dan gebaseerd op de situatie van volwassenen met een beperking.

Op deze twee niveaus kan al een methodologische vernieuwing worden toegepast: sommige onderdelen van het materiaal kunnen in het bijzijn van mensen met een beperking worden gedoceerd en geleerd om zo de opleiding zelf meer participatief te maken en onderdeel van de creatie van het milieu als doorgaand proces.

Naast deze inhoudelijke vereisten zijn er nog persoonlijke leermiddelen zoals verslagboekjes en persoonlijke documentatie.

Niveau 3: Leiden van het dagelijks leven en creatie van een milieu – Bestudering van de processen en de inhoud van het leven van mensen met een beperking (120 uur)

Op dit niveau richt het werk zich op de materialen die te maken hebben met het dagelijks leven thuis en de vrije tijd van gezonde personen en van personen met een beperking. Kwesties op het gebied van communicatie en samenwerking vormen ook onderdeel van het leerproces.

De expert leert de professionele instrumenten toe te passen en manieren te vinden om deze te gebruiken bij de mensen met een beperking.

Het artistieke element op dit niveau is niet alleen een didactisch leerinstrument maar ook een aspect dat wordt toegepast op het dagelijks leven van mensen met een beperking en hun omgeving in de vorm van muurkleuren, meubels en andere relevante esthetische zaken.

Op dit niveau kan communicatie- en samenwerkingsmethodologie ook onderdeel vormen van de gezamenlijke opleiding met mensen met een beperking.

Niveau 4: Leiden van het beroepsleven – Werken aan de omstandigheden, processen en inhoud van het beroepsleven en de werkwereld voor mensen met een beperking (100 uur)

Het vierde niveau richt zich op beroeps- en werkgerelateerde kwesties.

Nogmaals: communicatie en samenwerking zijn belangrijke kwesties, in het bijzonder voor hen die de leiding hebben over werkplaatsen. Tegelijkertijd vormen alle kwesties die zijn gerelateerd aan het werkende leven ten aanzien van milieu-creatie en participatie onderdeel van het geïntegreerde leerproces.

Een belangrijke gedachte is om werksituaties op een holistische wijze te beschouwen: dus met inbegrip van alle fasen van de waardeestroom – van de cliënteisen aan de ene kant tot de leveranciers of grondstoffen tot de verschillende productiefasen aan de andere kant. Dit maakt het mogelijk om de eigen rol en positie van de expert in de waardeestroom in te schatten, niet alleen ten aanzien van de professionele waarde maar ook ten aanzien van organisatorische, juridische en financiële aspecten.

Naast gebieden die betrekking hebben op werkgelegenheid en carrière zal het werk van de expert ook kennis behelzen over alsmede contact met sociale instellingen en groepen zoals overheidsinstellingen, financieringsinstanties, politieke lichamen en niet-gouvernementele organisaties. Deze contacten en de vereiste kennis in dit veld dienen met de doelgroep te worden gedeeld – de mensen met speciale behoeften.

Vanzelfsprekend dienen al deze activiteiten beschikbaar te worden gemaakt voor alle mensen met een beperking, niet alleen voor hen die al werken in sociale werkplaatsen of in tehuizen wonen.

INTEGRATIEGEBIEDEN: Economie, Recht, Kwaliteitsgarantie (totaal 240 uur)

Het leven van mensen met een beperking wordt op velerlei manieren bepaald door een specifiek juridisch en economisch kader. Juridische en economische kwesties zijn daarom geïntegreerd in de hiervoor beschreven opleidingsniveaus. Dit geldt ook voor de kwesties rondom kwaliteitsontwikkeling. Dit is iets wat in de afgelopen jaren belangrijker is geworden en hierbij wordt de afschaffing van overheidscontrole nagestreefd ten faveure van een systeem dat meer zelfsturend is.

METHODOLOGIE

Wat betreft methodologie houden het INCLUFAR curriculum en aanverwante materialen rekening met de principes van volwasseneneducatie (b.v. participatie) en worden methoden gehanteerd waarbij cursisten worden gemotiveerd door hun eigen onderzoek, presentaties, resultaatbespreking en evaluatie te laten doen. Dit is een uitdaging aangezien dit type benadering nog niet in alle partnerlanden gangbaar is. De bovengenoemde “spiraalvormige structuur” van het curriculum ondersteunt zelfs het leerproces van degenen die de school of de universiteit enkele jaren geleden al hebben verlaten.

Er zullen innovatieve onderwijsmethoden worden gebruikt om de cursist te ‘bevrijden’ uit de rol van consument. De aanpak van INCLUFAR overstijgt de grenzen van beperkte beroepsprofielen en bevordert beroepsoverstijgende vaardigheden en activiteiten. Een dergelijke aanpak treft men niet in een traditioneel methodologisch kader. Bijgevolg zullen cursisten worden opgeleid tot onderzoekers waarbij ze materiaal ontwikkelen en presenteren en ze vooral verantwoordelijkheid voor hun eigen leerproces nemen.

Opleiders en docenten zullen fungeren als hulpbronnen, adviseurs en ondersteuners. Een en ander zal resulteren in een begeleidende aanpak waarbij niet zozeer wordt toegespitst op het traditionele onderwijs.

Alle opleiders en docenten dienen uitgebreide praktijkervaring te hebben in dit veld alsook een uitgebreide en goed gestructureerde kennis. Aan het begin van de cursus zal er door opleiders van de FAMIT en BALTIC seminars begeleiding worden geboden aan hen die een lesgevende rol gaan vervullen.

De methodologie is geschikt voor volwassenen en studenten die zich verantwoordelijk voelen voor hun eigen leerproces. De docenten zien zichzelf als begeleiders van de verschillende geïndividualiseerde leerprocessen en geven suggesties voor andere methodologische benaderingen of staan klaar om het individuele ontwikkelings- en leerproces van de student te ondersteunen.

De methodologie wordt toegepast in drie hoofdstadia:

1. Presentatie van de relevante inhoud, lesmateriaal en de methodologische aanpak
2. Oefenen van persoonlijke ontwikkeling in verschillende sociale situaties zoals individueel werken, werken in paren of in groepen, rollenspel, etc.
3. Implementatie in toegepaste vakgebieden met gebruikmaking van specifieke voorbeelden vanuit de praktijk van deelnemers en docenten

Het leren wordt benaderd op een praktische wijze, met name in de leeractiviteiten die gezamenlijk met mensen met een beperking worden uitgevoerd.

De beoordeling zal voornamelijk met de deelnemers zelf worden gedaan, omdat deze activiteiten ook onderdeel vormen van het leerproces. Het leidende principe hier is dat individualisering belangrijker en nuttiger is voor het leerproces dan standaardisatie.

Projecten

Elke deelnemer voert gedurende de cursus een kleinschalig project uit dat wordt voorbereid als onderdeel van de cursus en wordt gepresenteerd om de planning, het schema en de mijlpalen ervan te tonen. Het project is een verplicht onderdeel van het curriculum en moet op de juiste wijze worden gedocumenteerd. De geschreven versie mag niet langer zijn dan 25 – 30 pagina's.

Dit werk wordt ondersteund en begeleid door een mentor.

MODULAIRE VORM VAN HET CURRICULUM

Zoals hierboven beschreven, heeft het curriculum een modulaire vorm die bestaat uit drie verschillende niveaus van doelstellingen, een inhoudsspiraal van vier niveaus, speciale materialen ten behoeve van de doelen, een vastgesteld aantal leeruren gecombineerd met lesmateriaal dat wordt verstrekt door de docent en een persoonlijk verslag en persoonlijke documentatie door de student.

Studenten ontvangen een lijst met basisreferentiemateriaal dat de achtergronden beschrijft en het individuele leerproces versterkt:

b.v.

R. Grimm, G. Kaschubowski (red.): Kompendium der anthropophischen Heilpädagogik. München 2008. Het boek en onderdelen daaruit zijn nu verkrijgbaar in andere talen.

Karl König: Die Dorfkonferenzen (Seeds for Social Renewal: The Camphill Village Conferences)

Rudolf Steiner, Die Erziehung des Kindes vom Gesichtspunkte der Geisteswissenschaft (The Education of the Child in the Light of Anthroposophy) (Ned: 'De Opvoeding van het Kind in het Licht van de Antroposofie').

Rudolf Steiner, Heilpädagogischer Kurs, Dornach (Education for Special Needs).

Christiane Drechsler: Zur Lebensqualität Erwachsener mit Behinderung in verschiedenen Wohnformen. Biel 2004

Aanvullende modules kunnen worden ontwikkeld en toegevoegd na afronding van deze opleiding.

b.v.:

- » Integratie en plattelandontwikkeling
- » Landschap – perceptie en de rol ervan in sociale therapie
- » Psychiatrische ziekten, diagnostiek en therapie
- » Specifieke diagnostische problemen en processen

OPLEIDINGSUREN

- Niveau 1: 150 uur
- Niveau 2: 250 uur
- Niveau 3: 120 uur
- Niveau 4: 100 uur

• ECONOMIE - 100 uur

• RECHT - 80 uur

• KWALITEITSONTWIKKELING - 60 uur

= 860 uur

Naast deze opleidingsuren die zijn gewijd aan specifieke vakken is er een aantal

AANVULLENDE UREN:

De volgende uren komen bij de hiervoor vermelde 860 uren:

• 3 vakbijeenkomsten van 2 dagen:	50 uur
• Projectwerk	360 uur
• Documentatie en kwaliteitswerk (dagelijks)	150 uur
• Organisatorische taken	150 uur

Aanvullende uren:	710 uur
-------------------	---------

Totaal opleidingsuren:	1570 uur
-------------------------------	-----------------

De deelnemers ronden een totaal van 2710 uren af met inbegrip van de bovengenoemde uren die onderdeel uitmaken van de normale werkstroom tijdens de opleiding. De bijkomstige vermelde leer/werk-uren voor interne bijeenkomsten, organisatie en documentatietaken (c.a. 600 uur) zijn niet meegerekend.

INSCHRIJVING

Voor inschrijving bij de opleiding dient men in het bezit te zijn van een relevante beroepskwalificatie zoals uiteengezet in de volgende paragraaf dan wel bewezen voldoende praktijkervaring in één van de vermelde beroepen.

Het “landbouw” gedeelte van de naam “INCLUFAR” moet reeds onderdeel uitmaken van de aanwezige ervaring van de cursist. Het curriculum slaat een brug tussen de sociale aspecten en de inschrijvingsvereisten aan de ene kant en aan de andere kant het bestaande kader van landbouw, tuinbouw, vakmanschap etc. op boerderijen en op het platteland.

ERKENNING OVEREENKOMSTIG DQR – EQF – ISCED

In de institutionele onderwijssector wordt er doorgaans onderscheid gemaakt tussen capaciteiten, vaardigheden, kwalificaties en competenties. Educatieve maatregelen binnen de EU zijn momenteel gericht op “competenties”. Dit is ook opgenomen door het Europees Kwalificatieraamwerk (Engelse afkorting: EQF) dat is aangenomen op 5 september 2006. Het doel hiervan is het mogelijk maken van de vergelijking van onderwijsactiviteiten door heel Europa. Het is per definitie een competentieraamwerk.

In tegenstelling tot kwalificaties richt competentie zich niet op het individu maar wordt dit omschreven als “het bewezen vermogen om kennis, vaardigheden en persoonlijke, sociale en/of methodologische capaciteiten te gebruiken in werk of studie of studiesituaties en in professionele en persoonlijke ontwikkeling.” (Commissie van de Europese Gemeenschappen, 2006). Competenties zijn daarom persoonlijke kwaliteiten en hebben geen betrekking op specifieke activiteiten of beroepen. Ze zijn verdeeld in verschillende “competentieklassen” te weten professionele competentie, methodologische competentie, sociale competentie en persoonlijke competentie.

De verschillende niveaus worden omschreven in het “Beroepsprofiel”-document van INCLUFAR.

Studenten die deze opleiding afronden zullen vanaf niveau 4 (postsecundair, niet-tertiair onderwijs) tot niveau 5 worden gekwalificeerd, afhankelijk van hun individuele onderwijsachtergrond.

LEER- EN OPLEIDINGSPROCES

Overzicht:

Driejarige opleiding met verschillende doelen:

- Introductie en basis (Jaar 1) - Observatie
- Achtergrond en verdieping (Jaar 2) - Verdieping
- Implementatie en sociale inbedding (Jaar 3) - Realisatie

In detail:

Twee soorten lesrooster:

1. Eén les per maand die de gehele dag duurt (33 in totaal):

Eerste gedeelte van de dag:

- Verbeelding aan de hand van de ‘Village Lectures’
- Uitwisseling en groepswerk

Tweede gedeelte van de dag

- Kenniscollege
- Uitwisseling en verdiepingswerk op het gebied van kennis, specifieke vragen, b.v. “maskers”
- Ontwikkeling van de mensheid en geschiedenis

Derde gedeelte van de dag

- Kunst

Individuele activiteit waarbij gewerkt wordt aan de inhoud vanuit een ander perspectief, ontwikkeling van empathie

Vierde gedeelte van de dag

- Wijding aan handwerken, vaardigheden in het dagelijks leven aan de hand van een constant begeleidingsproces

2. Blokken van één week (5 per jaar, 15 in totaal)

De blokken zijn opgenomen om voor langere tijd aan een onderwerp te kunnen werken en om de “drievoudige methode” van het combineren van theorie, kunst en praktijk te implementeren (zie Handboek voor Opleiding in Curatief Onderwijs en Sociale Therapie Dornach 2011, Een project van het Leonardo da Vinci programma, p. I-46 ff.)

- ,s Ochtends: kenniscomponent in verschillende vormen: lezingen, bijdragen van cursisten, groepswerk, projectwerk

- 's Middags: artistiek werk met een kunstenaar: kleien, schilderen, tekenen, muziek, schrijven, beweging

Kunst is verbonden met de inhoud van de kenniscomponent, b.v. organisatorische onderwerpen worden gecombineerd met bewegingsoefeningen die samenwerking, empathische processen en de rol van bewustzijn in sociaal werk zichtbaar maken.

De integratie van mensen met speciale behoeften wordt bewerkstelligd op verschillende manieren:

- » integratie in een gedeelte van het één dag durende opleidingselement
- » integratie in het artistieke leerproces
- » speciaal georganiseerde participatiemethoden

Beide vormen worden ondersteund door studiebegeleiders om de inzichten en ervaringen over te dragen naar de praktijk van het dagelijks leven van de cursist.

Gerichte onderwerpen:

Er zijn twee typen focus voor het lesmateriaal

1. Algemene focus

- » Ethiek
- » Beeld van de mens
- » Participatie en integratie
- » Biografie
- » Rollen en instellingen
- » Beroepen
- » Curatieve educatieve ziektepatronen
- » Psychologische ziektepatronen
- » Beperking
- » Verslaving
- » Woon- en werkmilieus

- » Creëren van een woon- en werkomgeving
- » Ontwikkeling van de mens en de natuur
- » Landschap als gebied van menselijke ontwikkeling
- » Communicatie
- » Samenwerking
- » Beroepsopleiding leven/werken
- » Re-integratie
- » Ondersteuning en aanmoediging

2. Specifieke focus

Met name tijdens het tweede gedeelte van de eendaagse bijeenkomsten komen verschillende vormen van verdieping aan bod. Hierbij richt men zich vooral op de "Village Lectures" van K. Koenig die dienen als bron van kernthema's in sociale therapie. Ze bieden een volledig niet-dogmatisch en uitdagend perspectief en een methodologische benaderingswijze van thema's uit de sociale therapie en vinden hun oorsprong in de achtergrond van Koenig als arts, in zijn zeer uitgebreide opleiding en in zijn karakter als inspirerende persoon.

Voorbeelden van onderwerpen:

- » Idee van het beeld van de mens
- » Werken en levenslang leren
- » Theorieën en mythen rondom de schepping
- » Griekse deugden
- » Westerse en Oosterse beelden van de mens
- » Participatie van mensen met speciale behoeften
- » Waardigheid van de mens in het licht van het VN-verdrag
- » Biografische ontwikkeling van de mens
- » De mens en tijd: dag-, week- en jaarritmen
- » Vieringen als brug tussen cultuur en natuur
- » Aandacht voor onze eigen opvattingen en innerlijke houdingen
- » Grondbeginselen van het maatschappelijk leven

BEGELEIDENDE ACTIVITEITEN BIJ DE VERDERE ONTWIKKELING VAN HET CURRICULUM

Het concept van begeleidende activiteiten tijdens de cursus is ingepland zodat er een voortdurende verdieping bestaat van de vakken alsook van de methodologische aanpak en de kwalificatie en ontwikkeling van de lesgevende personen ten aanzien van:

- » het curriculummateriaal, gebaseerd op de vereisten voor een professionele en op wetenschap gegrondveste praktijk
- » de methoden, afgestemd op de behoeften van volwassenen en de opleiders afkomstig uit de professionele praktijk
- » de cursisten, in overeenstemming met hun huidige situatie wat betreft kennis, vaardigheden en individuele leerbenadering

Dit idee wordt uitgevoerd aan de hand van

- Het doorlopende ontwikkelingswerk van een "curriculumgroep" tweemaal per jaar, bijgewoond door degenen die verantwoordelijk zijn voor de cursus, de docenten en de deelnemers
- Studiebegeleiding door een deskundige die aanwezig is tijdens alle lesactiviteiten en die met de deelnemers op de inhoud en het proces reflecteert. Dit dient als proces van continue overdracht in het werkgebied van de deelnemer
- Mentorschap. Iedere deelnemer kiest een mentor om twee redenen: om de deelnemer thuis te ondersteunen en om te helpen bij het toepassen van de geleerde lessen in de eigen werkomgeving

STRUCTUUROVERZICHT

In de opleidingseenheden kunnen twee hoofdvormen worden onderscheiden:

1. Eén opleidingsdag per maand = 33 dagen
2. 10 eenheden van één week

De volgende tabel toont de structuur van één jaar; de inhoud is slechts een voorbeeld

Fase	Opleidingsdagen	Ochtend [KENNIS wetenschappelijke en cognitieve vakken]		Middag [Vaardighedenonderwijs]			Praktische vaardigheden	
		Leidende principes van sociaal werk (te beginnen met ethiek en fundamentele kwesties aangaande sociaal werk in het algemeen)	Antropologie	Kunst als een oefening om empathie te ontwikkelen	Theoretische aspecten van de praktische taken van sociaal werk	Overdrachtsdiscussie (hoe beïnvloedt het geleerde mij en mijn begrip van mijn werk)		
		90 min	90 min	90 min	120 min	60 min	doorlopend	
1. Antropologie	Datum Datum Datum	Grondbeginselen van antropologie Constitutie van de mens Biografie Ethiek Integratie		Kennis maken met Tekenen, schilderen, klei en steen, met muziek, discussie en drama			STUDIEBEGELEIDING Informatie, advies, organisatie: uitgevoerd op de werkplek van de deelnemer waarbij verslaggeving/reflectie plaatsvindt tijdens de overdrachtsdiscussie	
Blok Nr. X - één week	Datum	b.v. COMMUNICATIE Ieder blok wordt uitgevoerd als een workshop waarbij men zelfstandig is (iedere dag heeft dezelfde structuur als de maandelijkse dagen)						
2. Pedagogie	Datum Datum Datum	Grondbeginselen van antropologie Constitutie van de mens Biografie Ethiek		Tekenen, schilderen, klei en steen, met muziek, discussie en drama.	Medische aspecten, orthopedische aandoeningen, Psychiatrische aandoeningen, Beperkingen en aandoeningen, Drugs en verslaving			
Algemene vakken					Economie, juridisch kader, kwaliteitsbeheer			
Blok Nr. Y - één week	Datum	e.g. BIOGRAFIE Ieder blok wordt uitgevoerd als een workshop waarbij men zelfstandig is (iedere dag heeft dezelfde structuur als de maandelijkse dagen)						
3. Leefmilieu	Datum Datum Datum	Grondbeginselen van antropologie Constitutie van de mens Biografie Ethiek		Tekenen, schilderen, klei en steen, met muziek, discussie en drama.	Creëren van leven en milieu Milieu-creatie voor werk en beroep, communicatie en samenwerking			
Algemene vakken					Economie, juridisch kader, kwaliteitsbeheer			
Blok Nr. Z - één week	Datum	b.v. FENOMENOLOGIE EN ACTIEVE PERCEPTIE Ieder blok wordt uitgevoerd als een workshop waarbij men zelfstandig is (iedere dag heeft dezelfde structuur als de maandelijkse dagen)						
4. Milieu voor werk en beroep	Datum	Grondbeginselen van antropologie Constitutie van de mens Biografie Ethiek Integratie		Tekenen, schilderen, klei en steen, met muziek, discussie en drama.	Planning opleiding en re-integratie, beroeps- en persoonlijkheidsontwikkeling, Rollen en instellingen			

Vervolg

Na de cursus worden modules ingepland ter verdieping en verbreding van specifieke kwesties in sociale therapie, b.v. psychiatrie, integratie, kunst etc.

INCLUFAR CURRICULUM – INHOUDSOPGAVE

Niveau 1. Antropologie en basiskennis

Doelstellingen: Kennis, emotie, actie	Inhoud	F	E	L	Q	Didactische opmerkingen
1.1. De expert kent verschillende antropologische benaderingen alsook de historische achtergrond daarvan	Inleidende studiebijeenkomst					* F= Landbouw, Tuinbouw E= Economie L= Recht Q= Kwaliteitsontwikkeling
	1.1.1. Drie krachten van de ziel: denken, voelen, willen					
	1.1.2. Drie functionele systemen van het menselijk organisme					
	1.1.3. Aspecten van het menselijk organisme. Menselijk gestel.					
	1.1.4. Correlatie tussen de mens en de natuur.					
	1.1.5. Werken aan je eigen biografie. Fasen van menselijke ontwikkeling van de geboorte tot de dood.					
	1.1.6. Antropologische benaderingen in het verleden en in het heden. Invloed van verschillende antropologische ideeën over het omgaan met mensen met beperkingen.					
	1.1.8. Benaderingen voor het begrijpen van beperkingen als basis voor praktijkwerk.					
	1.1.9. De zintuigen (zie: Scheuerle, H.J. Die Gesamt-Sinnes-Organisation. A. Thieme, Stuttgart 1984)					
1.2. De experts behandelen en kijken naar hun eigen gevoelsleven. In staat zijn tot zelfreflectie door artistiek werk en sociale oefeningen	1.2.1. Basiskennis van sociologie.					
	Relatie tussen de mens en de natuur – ecologie – geïntegreerde landbouw					
	1.2.2. De gevolgen van verschillende ideeën ten aanzien van de zin van het leven voor de houding ten opzichte van mensen met beperkingen (met inbegrip van zorg voor ouderen, euthanasie, abortus etc.)			X		
	1.2.3. Sociale archetypen – sociale omgang en sociaal gedrag in de maatschappij en van de mens					
	1.2.4. Sociale spelletjes als opleidingsinstrumenten ten behoeve van empathie en een beter begrip van anderen					
	1.2.5. Verhalen vertellen als een manier om elkaar beter te leren kennen					
	1.2.6. Huishouding als kunstvorm	X				
	1.2.7. Basisoefeningen in schilderkunst en tekenen					
	1.2.8. Basisoefeningen in muziek en zangkunst					
	1.2.9. Volksdansen					
1.3. De expert heeft kennis van specifieke activiteiten en is in staat om deze toe te passen. Ook is de expert in staat om systematisch de gevolgen van acties te evalueren	1.2.10. De rol van ritmes, festivals en vieringen door het jaar heen	F			Q	
	1.3.1. Basis van ondersteuning en zorg in de praktijk			L		
	1.3.2. Verschillen vormen van begeleid wonen (van overheidswege en onafhankelijk)					
	1.3.3. Basis voor de organisatie van het huiselijk leven. Rol van architectuur voor milieuontwikkeling. (zie Rittelmeyer)				X	
	1.3.4. Basis voor de organisatie van de werkplaats ('workshop') met mensen met een beperking					
	1.3.5. Basis voor de organisatie van tuinbouw en landbouw met mensen met een beperking	F				

Niveau 2. Het opbouwen van relaties – werken aan geïntegreerde concepten voor hulp en ondersteuning

Doelstellingen: Kennis, emotie, actie	Inhoud	F	E	L	Q	Didactische opmerkingen
2.1. De expert heeft kennis van pedagogische concepten en van beperkingen en gedragsproblemen en kan hiermee omgaan in zijn of haar werk	2.1.1. Menselijke ontwikkeling – concept van 7-jaarlijkse fasen. Lichaam, ziel, geest					* F= Landbouw, Tuinbouw E= Economie L= Recht Q= Kwaliteitsontwikkeling
	2.1.2. Menselijke ontwikkeling – tweede deel. Ontwikkeling van het menselijk bewustzijn door de geschiedenis heen. Rol van schoolopleiding					
	2.1.3. Adolescentie. Toenemende aardse volwassenheid. Werk en liefde in het leven van jonge mensen.					
	2.1.4. Fasen van volwassenheid die helpen om de eigen biografie te vormen.					
	2.1.5. Oud worden. De zin van het leven. Leven en doodgaan in gemeenschappen. De kwestie inzake de lotsbestemming.					
	2.1.6. Ontwikkelingsstoornissen. Inleiding op polaire ziektebeelden.					
	2.1.7. Aandoeningen in het autistische spectrum					
	2.1.8. Genetische syndromen: algemene omschrijving, begrip van de aandoeningen.					
2.2. De expert is in staat om antropologische aspecten aan concepten rondom beperkingen te koppelen en ontwikkelt sociale vaardigheden.	2.2.1. Het beeld van de mens in de zorgverlening. Algemene houding: begeleiding en ondersteuning op de onderwijsplek.	X				
	2.2.2. Communicatieve competentie: deelname aan opleidingsbijeenkomsten, vermogen om zichzelf uit te drukken, vermogen om kritiek te uiten op een respectvolle wijze, terugkoppeling geven				Q	
	2.2.3. Communicatieve competentie: zichzelf duidelijk maken bij mensen met een beperking, communiceren in overeenstemming met individuele behoeften, luisteren en begrijpen					
	2.2.4. Non-verbale en gefaciliteerde communicatie leren gebruiken					
	2.2.5. Omgaan met mensen uit verschillende religieuze en culturele groepen. Multiculturalisme, de rol van ideeën en waarden					
	2.2.6. Kennis van groepsdynamica					
	2.2.7. Communicatie met ouders en familieleden van mensen met een beperking				Q	
	2.2.8. Leiderschap en sociale therapie					
2.3. De expert kan de juiste pedagogische concepten toepassen op grond van aspecten van kwaliteitsbeheer	2.3.1. Vermogen om non-verbale en technische communicatie toe te passen					
	2.3.2. Leerprincipes					
	2.3.3. Vermogen om festivals, vieringen en optredens te organiseren met mensen met een beperking		E		Q Q	
	2.3.4. Vermogen om het zelfzorgproces van een persoon met een beperking op een respectvolle wijze te ondersteunen					
	2.3.5. Vermogen om ruimte in het huis of in een werkplaats op een ondersteunende wijze te organiseren					
	2.3.5. Vermogen om een ondersteunend plan te ontwikkelen			L		
	2.3.6. Vermogen om systematische observaties te doen			L	Q	
	2.3.7. Vermogen om een verslag te schrijven				Q	
	2.3.8. Zelfreflectie, fouttolerantie					
	2.3.9. Een eigen plan maken voor persoonlijke ontwikkeling. Omgaan met basisoefeningen					

Niveau 3. Leiden van het dagelijks geïntegreerd leven

Doelen: Kennis, emotie, actie	Inhoud	F	E	L	Q	Didactische opmerkingen
3.1. De expert kent en begrijpt de factoren en de juridische basis voor het leiden van het dagelijks leven met mensen met een beperking en kan een en ander toepassen in zijn of haar werk	3.1.1. Juridische studies. Begrip van juridische teksten. Betekenis van wetgeving, statuten, wetten, een algemene maatregel van bestuur, etc. Juridische betekenis van verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid.	F		L	Q	* F= Landbouw, Tuinbouw E= Economie L= Recht Q= Kwaliteitsontwikkeling
	3.1.2. Voorziening van juridische woonvormen door de staat voor mensen met speciale behoeften			L		
	3.1.3. Missie van mensen met een beperking - Kaspar Hauser als voorbeeld					
	3.1.4. Kennis van diagnostische procedures, in het bijzonder op het gebied van sociaal-therapeutische diagnostiek					
	3.1.5 Begrip van basale medische en psychologische termen					
	3.1.6. Psychiatrie voor mensen met een beperking – Dubbele diagnoses (algemeen begrip)					
	3.1.7. Fundamenteel begrip van antroposofische geneeskunde					
	3.1.8. Sociale benadering in Camphill-gemeenschappen	F				
	3.1.9. Vormen van delegatie en het geven van verantwoordelijkheid aan individuen en groepen				Q	
3.2. De expert leert om zijn of haar sociale capaciteiten te ontwikkelen in lijn met een goed begrip van beroepstaken	3.2.1. Omgaan met agressie en geweld in het dagelijks leven					
	3.2.2. Omgaan met seksualiteit, vriendschap en partnerschap					
	3.2.3. Spanningsveld tussen sociaal beleid en zelfbeschikking					
	3.2.4. Individualiteit en gemeenschap	F				
	3.2.5. Leiden van opleidingsbijeenkomsten, andere vakbijeenkomsten en discussies				Q	
	3.2.6. Organiseren en leiden van groepsactiviteiten: werk, studie, vrijetijdsactiviteiten etc.					
	3.2.7. Gesprekken waarin de expert een modererende rol aanneemt, overleggesprekken en beoordelingsgesprekken met een persoon met een beperking					
	3.2.8. Het in de juiste banen leiden van gesprekken met ambtenaren over een persoon met een beperking die aan de zorg van de expert is toevertrouwd					
3.3. De expert kan op een doelgerichte wijze elementen en hulpmiddelen inzetten ten behoeve van een goede levenskwaliteit	3.3.1. Verwerven van vaardigheden voor planning – implementatie – evaluatie: - plannen van kortetermijndoelen - plannen van langetermijndoelen - toepassen van methodologische principes bij het uitvoeren van taken - beoordelen en documenteren van de werkresultaten en het leerproces	F	E	L	Q	
	3.3.2. Verbeteren van de levenskwaliteit door het ontwerpen van geschikte taken in het gemeenschapsleven				Q	
	3.3.3. Vermogen om de gehele organisatie en ontwikkeling op zich te nemen van werkplaatsen met mensen met een beperking (overeenkomstig de eigen vaardigheden of het eigen beroep) met inbegrip van productieplanning, budgetplanning etc.		E	L	Q	
	3.3.4. Omgaan met geld in werk- en woongemeenschappen		E			
	3.3.5. Zelf-educatie en zelfontplooiing					

Niveau 4. Het leiden van een beroepsmatig geïntegreerd leven

Doelstellingen: Kennis, emotie, actie	Inhoud				Didactische opmerkingen
4.1. De expert weet om te gaan met de omstandigheden en factoren voor het creëren van een geschikt milieu in de beroepsmatige wereld	4.1.1. een basishouding die dienst- en cliëntgericht is	F		Q	* F= Landbouw, Tuinbouw E= Economie L= Recht Q= Kwaliteitsontwikkeling
	4.1.2. Analyseren en onderzoeken van activiteiten teneinde de meest gunstige werkomstandigheden te ontdekken afhankelijk van de feitelijke behoeften van de persoon met een beperking	F		Q	
	4.1.3. Analyseren van de leefsituatie, suggesties doen en motiveren	F		Q	
	4.1.4. Inzicht in de tegengestelde belangen in de werkplaats van educatieve en humanitaire aspecten enerzijds en economisch eisen anderzijds in het omgaan met mensen met een beperking		E		
	4.1.5. Soorten (deels) beschermd werk	F		L	
	4.1.6. Integratie en participatie in de beroepsopleiding				
	4.1.7. Integratie en participatie in werkvelden			L Q	
	4.1.8. Het leren kennen van het werk en de omstandigheden van de verschillende ondersteunende beroepen				Curatieve opleiders en andere therapeutische beroepen bevinden zich vaak in dezelfde faciliteit; het is dus nodig om hun werkwijze te begrijpen om te kunnen samenwerken en deel te nemen
	4.1.9. Inleiding op het werk van de specialist op het gebied van industriële en beroepsmatige bevordering in sociale werkplaatsen	F			
	4.1.10. Kennis van de sociale zekerheid en juridische voorwaarden van het landbouwsysteem en van wettelijke instanties die verantwoordelijk zijn voor het welzijn van mensen in het land met een beperking	F		L Q	
4.2. De expert verwerft hogere sociale vaardigheden en past deze toe in zijn of haar beroepstaken	4.1.11. Juridische studie: VN-verdrag inzake integratie Wet op verenigingen Arbeidsrecht Sociale wetgeving Zorgwetgeving Woonrecht Regelgeving en juridische voorwaarden voor de land- en tuinbouw	F		L	
	4.1.12. Het budgettaire en economische leven in de eigen woon- of werkgemeenschap		E		
	4.1.13. Transparantie in het gebruik van overheidssubsidies		E	Q	
	4.1.14. Concepten rondom leeftijdsbeleid				
	4.1.15. Concepten rondom het omgaan met de dood en het sterven				
	4.1.16. Psychologie: omgaan met mensen met een psychologisch trauma, verwaarlozing, misbruik				
	4.2.1. Conflictbeheersing in de gemeenschap				
	4.2.2. Gesprekken met ouder wordende personen				
	4.2.3. Gesprekken bij een sterfgeval				
	4.2.4. Vermogen om ten opzichte van de manager die de leiding heeft een positie van verantwoordelijkheid in te nemen in de eigen organisatie				
4.3. De expert kan geïndividualiseerde integratie- en participatieconcepten ontwikkelen en helpen bij de implementatie daarvan	4.3.1. Vermogen om de eigen organisatie in het openbaar en tegenover ambtenaren te presenteren				
	4.3.2. Samenwerking met vakmensen in de werkplaats bij het creëren van kansen voor mensen met een beperking				
	4.3.3. Bewustzijn van plaatsingsalternatieven, financieringsmogelijkheden		E		
	4.3.4. Creëren van een concept voor professionele ontwikkeling en opleiding van mensen met een beperking in hun dagelijks werk, produceren van de opleidingssyllabus				
	4.3.5. Creëren van concepten voor sociale en culturele activiteiten (ambachten, muziek, eurythmie, toneelstukken, schilderen, dansen, sport etc.)				
	4.3.6. De boerderij als een werkveld en veld van creativiteit	F			
	4.3.7. Voorbereiden van oudere mensen op hun pensionering				
	4.3.8. Zorgen voor de beroepsmatige integratie van mensen met een ernstige beperking				
	4.3.9. Voorbereiden en ontwerpen van documentatie ten behoeve van de toetreding tot de algemene arbeidsmarkt		L	Q	
	4.3.10. Ontwerpen van werkinstructies vanuit een methodologisch en didactisch perspectief				
	4.3.11. Instrumenten voor kwaliteitsbeheer			Q	
	4.3.12. Voorschriften, ongevallenpreventie, veiligheid, eerste hulp en de communicatie van deze zaken richting mensen met een beperking			Q	
	4.3.13. Vermogen om de introductiecursus te leiden op de eigen werkplek				

SPECIFIEKE VAKKEN

(Deze vakken kunnen ook als modules worden onderwezen na het afronden van de reguliere opleiding, al naar gelang het mogelijk is om de volgende vakken in het hierboven beschreven kerncurriculum te integreren)

Artistiek werk – c.a. 100 uur

Naast kennis en praktische aspecten vormen artistieke werkzaamheden en de artistieke praktijk als concept een integraal onderdeel van het curriculum waarmee de opleiding wordt versterkt en uitgebreid.

Artistieke oefeningen worden ingezet voor processen van zelfontdekking, creativiteit en voor de bevordering van levendig non-conformistisch denken en voelen.

Kunst kent een lange traditie hiertoe en is bovendien een belangrijk hulpmiddel bij observatie en perceptie en bij proces-georiënteerd denken.

Uitgebreide ervaring heeft aangetoond dat het werken met kunst bevorderlijk is voor procesoriëntatie en proceshandelingen die inspelen op veranderende situaties. Alle artistieke media kunnen worden gebruikt – zoals schilderkunst, modellering, beweging en spraak.

Het doel is niet alleen om de manuele behendigheid te bevorderen, maar ook om vrij en creatief gebruik te ervaren van materialen die niet product-georiënteerd zijn maar persoonlijke en geïndividualiseerde activiteiten bevorderen.

Muziek en ritme:

Het ervaren van muziek en de toepassing ervan in beweging kent karaktervormende elementen en het draagt ook bij aan een hogere levenskwaliteit.

Oefening en sport:

Verbetering van de grove en de fijne motoriek; ontwikkeling van perceptie, creëren van interesses en activiteiten, genieten van beweging

Spelletjes:

Als vrijwillige en creatieve activiteit; van functionele spelletjes tot rollenspel, alleen en in groepsverband; brengt niet alleen plezier en vertier maar is ook bevorderlijk voor het oefenen van sociale regels.

Economie – 100 uur

- De verdeling van waarde en sociale waarde
- Omgaan met publieke fondsen
- Grondbeginselen financiën voor sociale instellingen; financieringsbronnen; inkomsten
- Schets van de kasstromen; uitgaven
- Budgettering

Mogelijke projectonderwerpen:

Opbouw van het werknemersinkomen

Hypotheekverstrekking

Budgettering

Recht – 80 uur

Bewezen kennis van en aangetoond vermogen om te werken met:

- De juridische basis voor de bevordering van mensen met een beperking; rechten en verantwoordelijkheden van mensen met een beperking
- Wettelijk kader rondom werkplaatsen voor mensen met een beperking
- Taken van de expert
- Vereisten voor de vakmensen
- Juridische grondslagen van toezicht en gegevensbescherming

- Juridische grondslagen van sociale bescherming voor mensen met een beperking in sociale werkplaatsen
- Juridische basis voor productaansprakelijkheid en -garantie en regelgeving op het gebied van veiligheid op het werk
De idee van de verzorgingsstaat en de uitvoering ervan onder de heersende economische omstandigheden
Relevante bepalingen van de wet inzake uitkeringen voor mensen met een beperking

- Basiswet
- Sociale wetten in het betreffende land
- Huisvestingswet in het betreffende land
- Grondwet van het betreffende land
- Gegevensbescherming, aansprakelijkheidswet

Het beroep van specialist op het gebied van industriële en beroepsmatige bevordering in sociale werkplaatsen;

Vereisten inzake de persoonlijkheid van de specialist

Representatieve voorbeelden gebaseerd op praktijkvoorbeelden uit het juridisch kader inzake de rechten en verantwoordelijkheden van mensen met een beperking en de specialisten die met ze werken alsook inzake beroepsmatige bevordering (met inbegrip van regelgeving en planning met betrekking tot de werkplaats, de 'workshopovereenkomst', toezicht en zorgplicht en aansprakelijkheidskwesties).

Kwaliteitsgarantie – 60 uur

De expert kan – in samenwerking met de kwaliteitsbeheerder – economische criteria en kwaliteitsgarantienormen toepassen in het ontwerp van werkstromen.

Inleiding op kwaliteitsontwikkeling en -beheer van de werk- en woongemeenschap.

- Geschiedenis van kwaliteitscontrole
- Ontwikkeling van kwaliteitssystemen
- Vereisten voor kwaliteitsbeheer
- Re-integratiedoelen en kwaliteitsgarantieprocedures
- Kwaliteitsgarantieprocedures met betrekking tot het zorggebied
- Onderliggende principes van systeemnormen, b.v. de ISO 9000-serie en het belang ervan voor de werkplaats inzake de beperkte elementen (b.v. kwaliteitshandleiding)
- Uitgaven voor het opzetten van een kwaliteitsontwikkelingssysteem
- Voordelen en nadelen, mogelijkheden en beperkingen van verschillende kwaliteitsbeheersystemen in de werk- en woongemeenschap
- Voorbeeld van de procedure die geldt bij het certificeren van een werk- en woongemeenschap

Inclusive Farming

IMPRINT

Gerhard Herz, Thomas van Elsen,

With assistance from Hartwig Ehlers, Winfried Schäfer, Sophia Merckens, Klaus Merckens

INCLUFAR - Projekt-Nr.: DE/13/LLP-LdV/TOI/147 619

CONTACT

Hartwig Ehlers: ehlers@weide-hardebek.de

Gerhard Herz: info@ibuibu.com

Klaus Merckens: klaus@merckens.de

Thomas van Elsen: thomas.vanElsen@petrarca.info

Winfried Schäfer: winfried.schafer@luke.fi

This project was funded by the European Commission. The contents of this publication are the sole responsibility of the author: the Commission is not liable for the use of any information contained therein.

